

گفتارها و گفت و گوهای جمعیتی
تأملی در مدیریت سلامت و تناسب جمعیت

نویسنده:

دکتر خلیل علی محمدی

پزشک و عضو هیئت علمی دانشگاه

۱۳۹۳

سرشناسه: علی محمدزاده، خلیل، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور: گفتارها و گفت و گوهای جمعیتی: تأملی در مدیریت سلامت و تناسب جمعیت /
نویسنده: خلیل علی محمدزاده.
مشخصات نشر: تهران: شورای فرهنگی اجتماعی زنان، روابط عمومی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.
شابک: ۷-۵۹-۸۴۳۵-۹۶۴-۹۷۸-۹۰۰۰۹۷۸۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: نظم خانواده
موضوع: بارداری - بهداشت
شناسه افزوده: شورای فرهنگی اجتماعی زنان. روابط عمومی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱/۶۱۳۷ RG
رده بندی دیویی: ۷۹۴
شماره کتابشناسی ملی: ۱۳۹۱/۶۱۳۷

نام کتاب: گفتارها و گفت و گوهای جمعیتی (تأملی در مدیریت سلامت و تناسب جمعیت)
نویسنده: دکتر خلیل علی محمدزاده (پژوهشگر عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال)
ناشر: روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان
ویراستار: سیده فاطمه محبی
صفحه آرا: طاهره توکلی
حروفچین: حبیب عزیزی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال
شابک: ۷-۵۹-۸۴۳۵-۹۶۴-۹۷۸
تذکر: حق چاپ، تکثیر و انتشار محفوظ است
آدرس: خیابان فلسطین، بین بزرگمهر و انقلاب، شماره ۳۰۹
انتشارات روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده
تلفن: ۶۶۴۱۹۶۴۲

www.sccr.ir
www.shorayezanan.ir
Email: info@shorayezanan.ir

فهرست مطالب

مقدمه:ی مولف.....	۷
فصل یک: جمعیت کشور بلاشک باید افزایش یابد	۱۱
فصل ده: فرهنگ سازی و افزایش آگاهی های دینی و اخلاقی خانواده ها	۱۵
فصل نه: سه مقدمه و یک متن در نقد برنامه های کنترل جمعیت	۱۹
فصل چهار: مدل راهکارهای جمعیتی برای مدیریت نظام سلامت	۴۳
فصل پنج: لزوم توسعه و اصلاح نظام سلامت	۷۵
فصل شش: سزارین یا ایمنای طبیعی؛ طب پیشرفته به کدامین راه است؟	۸۳
فصل هفت: رویای کم بارگشت	۹۱
فصل هشت: نگرش فرهنگی نقش اول در فرزندآوری	۹۷
فصل نه: تناسب جمعیت و تحول فرهنگی	۱۰۳
فصل ده: استراتژی تهاجمی غرب در مهندسی جمعیت جهان اسلام	۱۰۵
فصل یازده: ابزارهای عمده در جنگ جمعیتی	۱۰۹
فصل دوازده: علایم، عواقب و قوانین سقط جنین	۱۱۶
فصل سیزده: برنامه های کنترل جمعیت، غرب را پیر کرد	۱۳۱
فصل چهارده: آیا ایران به همه مفاد کنفرانس جمعیت و توسعه متعهد است	۱۳۵
واژه نامه:	۱۴۷

پیوست ۱:

گزیده نتایج سرشمارهای عمومی نفوس و مسکن جمهوری اسلامی ایران

- سال ۱۳۹۰..... ۱۶۱

پیوست ۲:

مروری بر اهرم شاخص‌های برنامه جمعیت و باروری سالم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱..... ۱۸۷

پیوست ۳:

گذر از برنگش‌ها در برنامه باروری سالم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- سال ۱۳۹۰..... ۲۰۳

پیوست ۴:

وضعیت شاخص‌های کشوری سلامت مادران و مراقبت مرگ و میر مادری

- سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱..... ۲۰۷

پیوست ۵:

بازنگری بسته‌های آموزشی، مشاوره‌ای و خدماتی تنظیم خانواده

- روزنامه اطلاعات، ۱۲ مرداد ۱۳۹۲..... ۲۱۱

پیوست ۶:

سلامت مادر و کودک، تلخیصی از سخنرانی در کنگره بین‌المللی ارتقای سلامت زنان

- شهر ارومیه، ۲۳ شهریور ۱۳۹۲..... ۲۱۵

پیوست ۷:

الگوهای ذهنی مانع جدی اجرای راهبرد مدیریت افزایش جمعیت، گفت‌وگو خبرگزاری

جمهوری اسلامی - ۲۴ شهریور ۱۳۹۲..... ۲۲۱

* مقدمه‌ی مولف

از اهم مسائل تأثیرگذار در روند توسعه و پیشرفت هر کشوری، موضوع جمعیت است. مسئله جمعیت از جمله مهم‌ترین مسائل استراتژیک است که باید در بررسی اجزاء، ابعاد و ریزش‌های مختلف آن و نیز تحولات مربوط به آن، نگرش سیستمی همه‌جانبه و یکپارچه‌ای وجود آید و سپس هر یک از بخش‌های مرتبط در چارچوب رسالت سازمانی، به انجام وظیفه خود و آن چارچوب بپردازند.

در گذشته به دلیل فقدان یک سازمان و یا شورای عالی در کشور که موضوع جمعیت در سطح کلان و در جهت کیفیت و مدیریت آن را رصد کند. باعث شده یک وزارتخانه صرفاً با توجه به دیدگاه‌های بهداشتی و درمانی، قدم در حوزه‌هایی بگذارد که به نوعی در رفتار فرهنگی جامعه تأثیر گذار بوده و از آن‌جا که اقدامات بر اساس الگوهایی صورت گرفته که در مواردی با آموزه‌های اسلامی و فتوانات راهبردی کشور، تناسب و تطابق چندانی نداشته، هم‌اکنون با کاهش شدید زوری زیر حد جایگزینی، تبعات ناگواری چون کاهش رشد جمعیت و سالمندی جامعه در منظر می‌باشد. البته در تحلیل محیطی معضلات کنونی و آینده، عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و ... در جای خود دخیل بوده است لکن از آنجا که همه اینها به عنوان حلقه‌های مرتبط به هم در متن زندگی، دگرگونی‌هایی را در سبک زندگی ایرانی و اسلامی سبب شده، به بررسی دقیق و پژوهش جامع و راهبردی نمی‌توان به سادگی میزان تأثیر هر یک از عوامل را از ظن خود اعتبارسنجی و ارزش‌گذاری نمود.

در ارتباط با موضوع مهم و حساس جمعیت، مقام معظم رهبری بر اساس نظرات کارشناسی، مطالب مهمی را مکرراً گوشزد فرمودند که بخشی از آن در پیامی از ایشان به همایش ملی «تغییرات جمعیتی و پیامدهای آن» در شهریور ماه ۱۳۹۲ در شهر مقدس قم، در مطلع همین کتاب در فصل یک مورد اشاره و توجه قرار گرفته است.

در این کتاب لزوم تمایز سیاست‌های کنترلی از برنامه تنظیم خانواده و حذف آن‌ها و بازنگری و اصلاح نگرش‌های قبلی و اتخاذ برنامه‌های جدید در همه بخش‌ها و از آن جمله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، به صورت موضوعی بیان و گاه به صورت مصداق، به وضوح مورد بررسی قرار گرفته است.

مجموعه حاضر مشتمل بر دو بخش است که گفتارها و گفت‌وگوهای دوران مسئولیت در حوزه سلامت جمعیت، خانواده و مدارس و نیز اداره جمعیت و باروری سالم وزارت متبوع از ۱۵ تیر ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۱ در پیوست‌های ۵ تا ۷ این کتاب انتشار یافته است. مطالبی که در صدد بود، بر مبنای تنظیم خانواده را به طور منطقی و متعادل و به تدریج به سمت تغییر و بازنگری در برخی فعالیت‌ها سوق دهد.

سایر مطالب که پس از این مجموعه در فصول اصلی (فصل ۲ تا ۱۴) کتاب تحت عناوین «فرهنگ‌سازی و افزایش آگاهی‌ها»، «نقش دیپلمات و اخلاقی خانواده‌ها»، «سه مقدمه و یک متن در نقد برنامه‌های کنترل جمعیت»، «هشتم راهکارهای جمعیتی برای مدیریت نظام سلامت»، «لزوم اقتناع متخصصان»، «سزارین و یا زایمان طبیعی؛ طب پیشرفته به کدامین راه است؟»، «روایای کم بازگشت»، «نگرش فرهنگی نقش‌آفرینان در رزنا‌آوری»، «تناسب جمعیت و تحول فرهنگی»، «استراتژی تهاجمی غرب در مهندسی جمعیت جهان اسلام»، «ابزارهای عمده در جنگ جمعیتی»، «علایم، عواقب و قوانین سقط جنین»، «برنامه‌های کنترل جمعیت، غرب را پیر کرد» و «آیا ایران به همه مفاد کنفرانس جمعیت و توسعه متعهد است؟» آورده شده است.

پرداختن به این فصول بعد از حضور در مسئولیتی دیگر و سایر موضوعاتی که در آینده نیز ادامه خواهد یافت، حاکی از آن است که اعتقاد گوینده و نویسنده بر این است که بازنگری در نحوه اجرای برنامه‌ی تنظیم خانواده و حدود و گستره‌ی ضروری آن، امری اجتناب‌ناپذیر است.

در مجموعه‌ی گفت و شنودها تلاش این بوده که کلیه‌ی عوامل تاثیر گذار در برنامه‌ی کنترل جمعیت و نیز نحوه‌ی مدیریت بر آن و وضعیت کلیه‌ی شاخص‌های بهداشتی مرتبط با این برنامه در کشورمان و مقایسه آن با میانگین‌های جهانی و منطقه‌ای مورد توجه و رهنمائی قرار گیرد.

در پوست‌های ۱ تا ۴ تلاش شده، مطالب مستند و مفیدی از مجموعه گزارشات رسمی سازمان ثبت و احوال، مرکز آمار و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گنجانده شود، تا به فهم موضوعات مورد اشاره در کتاب و بحث، تحلیل و نتیجه‌گیری خوانندگان محترم، کمک شایان توجهی باشد. البته برنامه‌های ذکر شده در این پیوست‌ها به معنی اجرای آنها نیست و در این رابطه زمینه‌سازی‌ها، خط مشی‌گذاری‌ها، هماهنگی‌های درون بخشی، بین بخشی و برون بخش در آسایشی‌های اساسی در سطوح مختلف لازم است که فعلا رهاست.

قبل از پیوست‌ها، واژه‌های بکار رفته در این کتاب تعریف شده، که پیشنهاد می‌شود؛ خوانندگان گرامی ابتدا با این واژه‌ها و مفاهیم آنها آشنایی پیدا کنند تا در جریان مطالعه، ابهامی در انتقال مطالب و دریافت مقصود اصلی نرینند و گوینده کلام باقی نماند.

گوینده و نویسنده در ارائه مطالب این متون از آوا تا آخر در جایگاه سخنران و مصاحبه‌گر و یا مدرس اولاً به یک کتاب جامع که راهکارهای اصلاحی در برنامه‌ی تنظیم خانواده ایران را پیشنهاد کند، ثانیاً به یک مجموعه‌ای که شاخص‌های بهداشتی خوب و بد ما را در تحلیل‌ها مورد توجه قرار داده و گزینشی برخورد ننماید و ثالثاً به این مباحث جمعیتی و بهداشتی و لزوم تدوین سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها متناسب با شرایط موجود و پیش رو، نظر داشته و سعی بر این نموده که اجزای همه‌ی این موضوعات را به طور اختصاصی در هریک از مسائل مطرح شده در فصول مختلف کتاب، مورد توجه قرار دهد.

علاوه براین تلاش شد کلیه‌ی مطالب، پیش از تدوین در فصول کتاب، در رسانه‌های پرتیراژ بازتاب یابد، تا اظهار نظرهای علمی و انتقادی در پاسخ به آنها مورد اعتنا و پاسخگویی

قرار گیرد.

انتظار این است که از این رهگذر، مدیریت نظام سلامت و مدیریت سایر بخش‌ها و نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تبیین ابعاد مهم این مسئله در سیاست‌گذاری، باز تعریف فعالیت‌های جدید، فرهنگ‌سازی در جامعه، اجماع و اقناع متخصصان و نیز لزوم حضور فکر و نقدانه همه‌ی اندیشمندان، صاحب‌نظران و سازمان‌های مرتبط با موضوع جمعیت و جلب مشارکت جامعه و خانواده‌ها در مقطع حساس کنونی گام‌های مؤثری بردارند.

امید آنکه سال‌ها به واسطه‌ی رهبر حکیم و فرزانه‌ی انقلاب اسلامی، سال «اقتصاد و فرهنگ، با عزم ملی و مدیریت جهادی» نامگذاری شده، در این بخش از حوزه‌ی سلامت نیز، متناسب با فرهنگ اسلامی، مدیریتی، سنجیده و علمی برنامه‌های بهداشتی و مراقبتی دنبال گردد.

در خاتمه لازم می‌داند از مجمرعه‌ی شیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی که در ارتباط با مسأله‌ی جمعیت کشور، پیشگام بوده، و نیز شورای فرهنگی-اجتماعی زنان و خانواده که در پی‌گیری‌های فکری و اجرایی طرح‌ها و روندهای سیاست‌گذاری مربوط به این موضوع، تلاش‌های شایسته و مؤثری داشته‌اند، تشکر و سپاس تمام خود را ابراز دارد.

خواجه علی محمدزاده

فروردین ۱۳۹۳